

”Förvaltningen av en älgstam sköts tro bättre av vargen än av tvåbenta med

Att rovdjuren äntligen är på väg tillbaka i den svenska faunan efter att ha varit nära utrotning borde välkomnas jägarkollektivet. Rovdjuren bör få öka i antal så att de återtar sin ekologiska roll i naturen, det vinner både naturvårdsläraren och naturfotografen Hans Ring.

Jag har fått sitta på en stubbe i skogen en stjärnklar kväll och höra vargar yla. Det var en obeskrivlig upplevelse. När jag begav mig därifrån med lyckoruskänslan fortfarande kvar, slogs jag ändå av tanken att någon annan människa kanske skulle uppleva detta som obehagligt och lite skrämmande. Verkligheten blir ju lite av vad vi tolkar in i den.

Under senare hälften av 1900-talet har de stora rovdjuren kommit tillbaka till den svenska faunan och ökat sin numerär. Detta borde upplevas som mycket positivt för varje naturälskare oavsett intresseinriktning, eftersom något som definitivt har varit ett sorgligt kapitel i svensk faunavård håller på att vändas till det bättre.

Jag har förmånen att bo i norra Värmland där vargen har varit etablerad i ett par decennier. Likväl har norra Värmland fortfarande en av Sveriges tätaste älgstammar, trots vargens predation.

NÄR GUSTAV III gav jakten fri år 1789 dröjde det inte länge förrän de stora djuren var mer eller mindre borta från de svenska landskapen. På kort tid utrotades bävern och vildsvinet. Skogsrenen hade vi redan eliminerat ur vår fauna och den är fortfarande borta. Av rådjur, kronhjort och dovhjort återstod bara några spillror i Skåne. Älgen var kring åren 1820-1830 borta från merparten av Sverige – en liten spillra på några hundratal djur fanns kvar i norra Svealand med norra Värmland som centrum.

Tack vare två framsynta herrar vid namn Herman Falk och Lewylin Loyd lyckades man få regeringen att fridlysa älgen 1830. Det året bildades Svenska Jägareförbundet på dessa herrars initiativ. Därmed började den långa vägen mot en annan syn på viltet.

Men i och med att skogarna var tömda på bytesdjur fick man stora problem med rovdjuren som då sökte sin mat bland får och kreatur. En veritabel utrotningskampanj

vidtogs för att få bort de stora rovdjuren och under 1800-talet försvann de i landskap efter landskap.

Lodjur, varg, björn och järv trängdes upp i norr och överlevde där med några fåtal individer. Samerna som tidigare inte haft lodjur i sina renbetesområden fick ett nytt rovdjur där. Här överlevde lodjuren i en ytterst begränsad population under mer än ett halvt sekel.

Varg med slaget byte, här en hjort.

DETSOM HÄNT efter andra världskriget, med en ökande population av klövvilt, har också skapat grunden för livskraftiga rovdjursstammar. Under 1920-talet återinplanterades bävern i några landskap och har nu spridit sig och ökat i antal mot närmare 400 000 djur.

Älgstammen var i början på 1980-talet uppe i över 600 000 djur och rådjuren i början på 1990-talet kanske två miljoner. Under en tioårsperiod sköts mer än 2,5 miljoner rådjur i Sverige enligt avskjutningsstatistiken. Vildsvinet har nu etablerat sig och håller en stam på kanske 80 000-90 000 djur, återinförd via vilthägn och utsättningar.

Rovdjuren började dyka upp på tidigare kända platser och under 1960-talet genomfördes i Sverige enligt Bertil Haglunds ledning den första egentliga rovdjursinventeringen i vårt land. Varg och järv fridlystes.

Fridlysningen av lodjuret från 1927-1943 återinfördes från 1986 utanför renskötselområdet och från 1991 i hela landet eftersom jakt var förödande på stammen. Det är alltid lätt att överuppskatta rovdjur som rör sig över stora områden. Sedan 1995 har skydds jakt och så kallad förvaltningsjakt bedrivits på lo i ökande omfattning.

Nu har vi en vargstam på över 200 djur, en björnstam på nästan 3000 djur, en lodjursstam på kanske 1800 djur och en järvstam på kanske 700 djur. Det som hänt med den svenska faunan under senare hälften av 1900-talet är kanske den största framgången som svensk faunavård någonsin haft!

ÄNDÅ BLIR MAN beklämd när man tar del av debatten om våra rovdjur. Är frågan om de vilda djuren bara förbehållen jägarkåren? Vargför hör man sällan aktiva jägare uttala sig positivt om en fauna i förvandling mot en riktig ekologisk sammansättning? Är inte naturens fungerande mångfald viktigare än önskan att ha kött i frysen, älghorn på väggen, idka jakthobbyn eller

att träna sin lösspringande hund på levande vilt? Får vi någonsin se, med stora rubriker, i de jaktliga tidningarna ett uttryck för glädjen åt ett framgångsrikt bevarandearbete?

Vargför vill talesmän för den jaktliga sidan ha rovdjurens antal sätta till de lägsta tänkbara, just så många att de knappt överlever som art? Mer rimligt för alla som säger sig utöva ett naturintresse vore att tillåta rovdjuren öka i numerär så att de fungerar i sina ekologiska roller, som på sikt även gynnar bytesdjurens utveckling. Förvaltningen av en älgstam sköts troligen betydligt bättre av vargen än av tvåbeningar med gevärs.

JAG EFTERLYSER ETT samarbete mellan alla som säger sig älska naturen och ber dem göra avkall på egen nytta och verka för en framtida fauna som är värd epitetet ”fungerande bio-

ligen betydligt gevär”

av alla naturintresserade, inklusive naturen och jakten på, skriver vilt- och

logisk mångfald”. Detta gäller skogsindustrin, jägarintressena, det ideella naturskyddet och allmänheten.

Vi har nu fått regeringens förslag hur man skall tackla situationen när vi nu nått det första etappmålet i rovdjursförvaltningen. Förslaget är dåligt, sett ur natur-/ekologisk synpunkt. Man har i för hög utsträckning lyssnat till det särintressets röst som ropat: ”Vi måste börja jaga varg!” Jag hoppas att våra beslutsfattare när de ska ta ställning till regeringens förslag, i första hand tar hänsyn till bevarandeintresset, för det ekologiskt hållbara i att ha en rovdjurspopulation som svarar mot ett normalt förhållande mellan rovdjur och bytesdjur. Det innebär betydligt fler av de stora rovdjuren än vad man önskar från jaktligt håll.

”Där vargen varit etablerad i ett par decennier finns fortfarande en av Sveriges tätaste älgstammar.”

Mängden vilt, oavsett växt- eller köttätare, bestäms i stort sett uteslutande av oss människor idag. Att ge diverse rovdjur skulden för minskade bytestillgångar är ett bra sätt att visa sin okunnighet.

Fundera litet på följande exempel: Under de sista 16 åren har man i Värmland skjutit cirka 200 000 älgar. Om dagens vargstam i Värmland varit lika stor under hela denna tid och vi räknar på byteskravet så skulle vargarna ändå inte ha tagit mer än cirka 15 000 älgar, alltså högst åtta procent av den mänskliga jakten. Största orsaken till älgens tillbakagång är kraven från skogsindustrin och att man under en lång följd av år skjutit fler älgar än vad som föds.

Alla, oavsett särintressen, borde i första hand kunna enas om en målsättning som innebär ett långsiktigt uthålligt viltsamhälle som fungerar så som det under evolutionens gång utvecklats till genom det intrikata samspelet mellan rovdjur och bytesdjur!

TEXT OCH FOTO: HANS RING

”Det är orimligt att bedriva jakt om man saknar kontroll på antalet skjutna djur.”

Den kraftiga överskjutningen av lodjur i årets jakt är fullständigt oacceptabel och borde leda till kraftiga uppstramningar av reglerna, anser Rovdjursföreningens medlem Henrik Stern.

Ännu ett år nås vi av nyheten att jägarna kraftigt överskridit sin tilldelning. Detta är fullständigt oacceptabelt och man förundras över varför myndigheterna inte sätter ned foten ordentligt och säger ifrån. Att ligga inom den tilldelade kvoten torde vara en av de viktigaste sakerna att hålla reda på under jakten.

Den totala tilldelningen utanför renskötselområdet var 56 lodjur. Med överskjutningarna som skedde i fyra län blev antalet skjutna djur 70 vilket motsvarar 25 procent för många! Överskjutningen i Värmland stod för den absolut största andelen och i delområde 2 såg det ut så här på morgonen den 3 mars:

Jaktlagen kontrollerar hur statusen är och finner då att endast ett djur är kvar att jaga. Utan att beakta detta beger sig mängder av jaktlag ut, under perfekta spårförhållanden och utan att ha någon kommunikation vare sig mellan jaktlag eller med länsstyrelsen för att vara försäkrade om att inte fler djur skjuts än tilldelat antal. Länsstyrelsen avlyste jakten kl 10.30. Därefter sköts ytterligare fyra djur.

Jägarna i Värmland ”beklagat” överskjutningen och försvarar sig med att det ”inte går att ha mobiltelefonen på när man står på pass” eller att det ”inte finns kontakt med mobilnätet där man befinner sig under jakten”. Om det är så att ovanstående inte är uppfyllt är det orimligt att bedriva jakten eftersom man saknar kontroll på antalet skjutna djur. Överskjutningarna visar inte på något annat en enorm nonchalans och brist på sunt förnuft från jägarhåll.

När myndigheten nu står inför faktum att överskjutningar skett ännu ett år

säger man att man eventuellt skall se över reglerna. Reglerna är i Naturvårdsverkets anvisningar: ”Jaktledaren kontrollerar hur många lodjur som återstår var tredje timme.”...”Jaktledaren anmäler datum, klockslag, skytt, plats, jaktmetod inom en timme. Ytterligare lodjur får ej fällas innan besked om tilldelning återstår i länet.”

Allt annat än en kraftig uppstramning av reglementet är en skandal. Uppstramningen bör även innebära att det tydligt framgår att en överskjutning är ett jaktbrott vilket förhoppningsvis skulle leda till viss ordning i leden.

HENRIK STERN

Jakt 2009 efter lodjur utanför renskötselområdet, antal djur			
Län	Tilldelning	Skjutna djur	Överskjutning
Värmland	10	16	6
Dalarna	16	21	5
Uppsala	6	8	2
Västmanland	5	6	1
Västra Götaland	6	6	
Örebro	5	5	
Gävleborg	8	8	
Summa	56	70	14 (=25 %)
Skydds jakt 2009 efter lodjur inom renskötselområdet, antal djur			
Västerbotten	30	23	
Jämtland	60	55	3 (sep. delområden)
Norrbottnen	4	2	
Västernorrlands	5	4	
Dalarna	1	0	
Summa	100	84	
Totalt hela landet	156	154	17

Lodjursjakten 2009, resultat.

SRF riktar ett stort tack till Printit, Tryggab och FileMaker som så generöst bistått oss med produkter!

